

עת"א 10528/03/14 - העותר א. נ. נגד המשיבה ועדת השחרורים, במקום מושבה בבית הסוהר צלמון

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 10528-03-14 נ. (אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

בפני כב' השופט שאהר אטרש - אב"ד

כב' השופט יונתן אברהם

כב' השופטת יפעת שיטרית

העותר א. נ. (אסיר)

ע"י ב"כ עוה"ד גיורא אלדן

- נגד -

המשיבה ועדת השחרורים

במקום מושבה בבית הסוהר צלמון

ע"י פרקליטות מחוז צפון (פלילי)

פסק דין

השופט ש' אטרש

1. העותר, עורך דין במקצועו, יליד 1951 נושא מאסר ראשון למשך שנה בגין הרשעתו בעבירות של מעשה סדום בנסיבות אינוס ומעשים מגונים. העותר ניהל בביתו עסק, שסיפק שירותי אירוח, ארוחות רומנטיות לזוגות, טיפולי ספא ועיסויים. במסגרת הפעלת עסק זה ביצע את העבירות לעיל כלפי מתלוננת שהזדמנה למקום; בעברו הרחוק של העותר הרשעה בעבירות של התחזות במטרה להונות וקבלת דבר במרמה. התנהגותו של העותר בכלא תקינה. על-פי הדו"ח הסוציאלי מיום 29.01.14, השתלב העותר ביום 11.08.12 במחלקה הטיפולית לעברייני מין; הוא השתתף במספר קבוצות טיפוליות ולאחרונה שולב בקבוצה ייעודית לעברייני מין; בנוסף מתוכנן, כי העותר ימשיך וישתתף בקבוצה הייעודית ובמקביל ישתלב

עמוד 1

בקבוצות פסיכו-חינוכיות נוספות. על-פי התרשמות גורמי הטיפול, מדובר באסיר אשר מביע מוטיבציה להתבונן בקשייו המיניים והרגשיים אך הוא עדיין מצוי בשלב ראשוני בטיפול, טרם פיתח תובנות לגבי קשייו ומצבי הסיכון הנשקפים עבורו להישנות התנהגותו המינית הפוגענית. סך הכל מצוי העותר בטיפול כ-5 חודשים.

על-פי חוות דעת מב"ן מיום 04.02.14, העותר לוקח אחריות פורמאלית על מעשיו; בולטת נטייתו להשליך אחריות על מעשיו ובחירותיו. מדבריו ניכר, כי אינו מגלה תובנה באשר למניעים שהובילו אותו לבצע את העבירות, ובעיקר מרוכז בעצמו ובהשלכות מעשיו. בנוסף צוין, כי לא ניכרת שום הבנה או תובנה ביחס למעשיו; אינו מגלה כל אמפתיה לקרבן העבירה וממשיך להיות מרוכז בעצמו. מבחינה טיפולית, העותר משולב במחלקה לעברייני מין ונמצא בשלב מוקדם יחסית של הטיפול ולא ניכרת תובנה או הפנמה כלשהיא. להערכת מב"ן, רמת המסוכנות שנשקפת מן העותר לטווח הארוך הנה בינונית-נמוכה.

העותר הגיש לועדה תוכנית פרטית לטיפול ייעודי מטעם פרופ' פניג, מומחה לפסיכיאטריה, אשר טיפל בעותר גם עובר למאסרו.

2. ועדת השחרורים דחתה את בקשתו של העותר לשחררו על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר. הועדה סברה, כי מדובר בעותר שמבחינת התנהגותו וההליך הטיפולי שהחל בכלא ראוי היה לשחררו מוקדם, אולם, מאחר והוא מצוי רק בשלב ראשוני בטיפול ומשהערכת המסוכנות לגביו (של גורמי הטיפול ושל מב"ן) מצביעה על כך, שטרם פיתח תובנות לגבי מצבי הסיכון הנשקפים עבורו להישנות התנהגותו המינית הפוגענית, אין להורות על שחרורו. עוד ציינה הועדה, כי ראוי שהעותר ימשיך בטיפול ויעמיק בו בין כותלי הכלא טרם שחרורו. באשר לתוכנית הפרטית שהוגשה מטעם העותר, קבעה הועדה, כי יש חשיבות רבה לתהליך הקבוצתי אותו חולקים חברי הקבוצה הסובלים מאותה בעיה. נוכח כך העריכה הועדה, כי שחרורו של העותר בשלב הנוכחי של הטיפול מהווה סכנה לשלום הציבור ומטעם זה החליטה לדחות את בקשתו לשחררו מוקדם.

3. לטענת העותר, שגתה ועדת השחרורים בכך, שהעדיפה טיפול ייעודי קבוצתי על פני טיפול פרטני; פרופ' פניג פירט בחוות דעתו שיקולים מקצועיים אשר בעטיים יש ליתן עדיפות, בנסיבותיו של העותר, לטיפול ייעודי פרטני על פני זה הקבוצתי; הפרופיל החברתי של חברי הקבוצה אליה שובץ העותר אינו תואם את הבעיה ממנה הוא סובל, הגם שנוכח מועד שחרורו המלא לא יהיה ביכולתו להשלים את הטיפול הייעודי הקבוצתי; עיון בדו"ח מב"ן מעלה, כי לא נשללה האפשרות העקרונית לשחררו המוקדם של העותר; הועדה לא התייחסה במסגרת החלטתה לכך, כי מחוות דעת מב"ן לעניין חופשות עולה, כי המסוכנות הנשקפת מן העותר לטווח הקצר פוחתת לנמוכה. עוד נטען, כי הועדה התעלמה לחלוטין מחוות דעתו של פרופ' פניג בדבר היעדר מסוכנות מינית של העותר. במהלך הדיון בפנינו חזר ב"כ העותר על עיקרי העתירה בהדגישו, כי היה על הועדה לדון בסיבות בגינן יש להעדיף במקרה הקונקרטי את הטיפול הקבוצתי, הגם שהופתע מקביעתה של הועדה, משלא נטען על ידי ב"כ היועמ"ש, כי הטיפול הקבוצתי עדיף, ולא ניתנה לו הזדמנות להגיש לועדה תיעוד רלוונטי כדי לשכנעה בקבלת עמדתו.

4. ב"כ היועמ"ש סומכת את ידיה על החלטת הועדה בהדגישה, כי מדובר בהחלטה סבירה אשר נותנת ביטוי למלוא השיקולים, לרבות העדפת עמדתם של גורמי הטיפול על פני התוכנית הפרטית.

5. לאחר עיון בנימוקי העתירה, התשובה ותיק הועדה, ולאחר שמיעת טיעוני ב"כ הצדדים, באנו לכלל מסקנה, כי דין העתירה דחייה.

אין חולק, כי התנהגותו של העותר בכלא תקינה וניתן לזקוף לזכותו מספר נקודות; העותר השתתף ואף סיים מספר קבוצות טיפוליות ולאחרונה שולב בקבוצה ייעודית לעברייני מין. גורמי הטיפול אף ציינו, כי העותר מביע מוטיבציה רבה להתבונן בקשייו ובדפוסי אישיותו הפוגעניים. דא עקא, מדו"ח גורמי הטיפול בכלא עולה, כי העותר מצוי **בשלב ראשוני** בטיפול וטרם פיתח תובנות לגבי קשייו הרגשיים והמיניים ומצבי הסיכון הנשקפים עבורו להישנות עבירות מין. דברים דומים עולים מחוות דעתו המפורטת של מב"ן על-פיה, **העותר אינו מגלה תובנה** באשר למניעים שהובילו אותו לביצוע העבירות ובעיקר מרוכז בעצמו ובהשלכות מעשיו. על-פי מב"ן, העותר נוקט בגישה מניפולטיבית ומונע מניסיון להשיג רווחים משניים בלבד. נוכח שיקולים אלה בצדק סברה הועדה, כי העותר מצוי רק בשלב ראשוני בהליך הטיפול וראוי שהוא ימשיך בטיפול ויעמיק בו.

על-פי ההלכה הפסוקה, אין לאסיר זכות קנויה לשחרור מוקדם, ותנאי לשחרור מוקדם הוא כי על האסיר לשכנע, כי הוא ראוי להשתחרר וכי שחרורו לא יסכן את שלום הציבור. במקרה דנן, העותר היה ראוי לשחרור מוקדם בשל התנהגותו וההליך הטיפולי שהחל, אך משטרם השלים הליך טיפולי זה, ונמצא אך בשלב ראשוני, מסוכנותו עודנה גבוהה.

6. אין לקבל את טענת העותר, לפיה, היה על הועדה להעדיף את הטיפול הפרטני על-פי התוכנית הפרטית שהגיש על-פני הטיפול הקבוצתי בין כותלי הכלא. ראשית, הועדה התייחסה לטיעונו של העותר בעניין זה וציינה, כי קיימת חשיבות רבה לתהליך הקבוצתי אותו חולקים חברי הקבוצה הסובלים מאותה בעיה. עצם העובדה, כי חברי הקבוצה "סובלים מבעיות מיניות שונות" אין בה כדי לפגום בהחלטת הועדה בעניין זה. גורמי הטיפול ציינו, כי על העותר להשתתף בקבוצה ייעודית **לעברייני מין**, ומשכך אין חשיבות של ממש לסיווג בעיתם המינית השונה של חברי הקבוצה. שנית, לועדה שיקול דעת מקצועי רחב בבואה לבחון איזו מסגרת טיפולית עדיפה. כידוע, ועדת השחרורים הנה גוף מקצועי סטטוטורי, המורכב משופט ואנשי מקצוע בעלי מומחיות בתחום זה. למעשה, מלין העותר על כך, שהועדה העדיפה את חוות דעתם של מב"ן ושל גורמי הטיפול בכלא על פני חוות דעתו של פרופ' פניג, אשר סבר, כי תוכנית טיפולית פרטנית תטיב יותר עם העותר. לעניין דומה נדרש זה מכבר בית המשפט העליון בקובעו, כי "**שיקול הדעת איזו מבין חוות הדעת להעדיף ואיזה משקל להקנות לכל אחת מהן הוא שיקול דעת מקצועי מובהק ואין כל מקום, כי בית המשפט יתערב בו**". בית המשפט בוחן את תקינות ההליך ואת סבירות החלטתה של הרשות המנהלית (במקרה זה הועדה) ולא נכנס בנעליה. חזקה, כי גורמי הטיפול ומב"ן אינם מוכשרים או מקצועיים פחות מן המומחה מטעם העותר. בסופו של יום העדפת תוכנית טיפולית מקצועית אחת על-פני אחרת היא שאלה שההכרעה בה מסורה לשיקול דעתה של ועדת השחרורים. בית המשפט יתערב בהחלטה זו רק אם טעותה של הועדה תהא טעות חמורה עד כדי כך שראוי, כי בית המשפט יתערב בה ויאמר את דברו לגביה (רע"ב 3319/12 פנחס רחמיאן נ' מדינת ישראל, 02.10.12).

בנסיבות המקרה עסקינן לא מצאנו, כי טעתה הועדה שעה שהעדיפה את הטיפול הקבוצתי בין כותלי הכלא, בהסתמך על חוות דעת גורמי הטיפול ומב"ן, על פני חוות הדעת הפרטית והתוכנית הטיפולית שהוגשה מטעם העותר. כמו כן, אין בידינו לקבל את טענת העותר, לפיה, הועדה התעלמה מהערכת מסוכנותו של העותר כפי שזו בא לידי ביטוי בחוות דעתו של פרופ' פניג. לחוות דעת מב"ן יש משקל רב ונכבד והעדפתה על פני חוות דעת אחרת אינה מצדיקה כשלעצמה התערבות בהחלטת הועדה (ראו: רע"ב 979/12 **אילן מור חי נ' היועץ המשפטי לממשלה**). כבר נפסק, כי **"למב"ן הוענק מעמד מיוחד וזאת בהתחשב בהסמכה שניתנה לה מטעם שר הבריאות; המחוקק קבע, כי היועץ המקצועי של ועדת השחרורים היא מב"ן ולחוות דעתה משקל רב כגורם מייעץ"** (ראו: רע"ב 1723/03 **ארנולד שוורץ נ' מדינת ישראל**, 20.04.03- אליו הפנתה ב"כ המשיבה).

7. הועדה שמעה את טיעוני ב"כ העותר בישיבה מיום 6/2/14, שם הוא טען, כי העותר לא סירב לטיפול באמצעות רש"א אלא היה מעוניין להמשיך את הטיפול על ידי פרופ' פניג שטיפל בו עובר לכניסתו לכלא. ב"כ העותר התייחס בטיעוניו לטיעוני ב"כ היועמ"ש, בנוסף לטיעונים בכתב שהוגשו מטעמו. ב"כ העותר הוסיף והתייחס בהרחבה לחוות דעת מב"ן. הועדה דחתה את הדיון למועד אחר כדי לאפשר לעותר **"להגיש תוכנית טיפולית רלוונטית לבעיה ממנה הוא סובל"**. בדיון שהתקיים ביום 27.02.14, הגיש ב"כ העותר שני מסמכים: אחד, הערכת מב"ן לעניין חופשות והשני: תוכנית טיפולית פרטית מפורטת וניתנה הזדמנות לב"כ העותר להשלים את טיעוניו; ב"כ העותר עמד בטיעוניו על כך, שמשלהשלים העותר את השלב הראשון בתוכנית השיקום יוכל להמשיך טיפול פרטני גם מחוץ לכותלי הכלא, כך שהשלב הטיפולי בו מצוי העותר כעת מתאים לשחרורו המוקדם; ב"כ העותר הוסיף **"יש לי הרבה מסמכים שאני יכול להציג, אני סבור שהצלחתי להבהיר את דברי. כשבאתי בתמיהה על נושא הטיפול ועל ההתנהגות, הדבר היה כ"כ צורב שאפילו שהייתי אצל האסיר בכלא דברים אלה לא היו טובים. בעניינו של האסיר יש בהם כדי להשפיע האם לאפשר לו טיפול פרטני ייעודי מחוץ לכותלי הכלא. הטיפול מחוץ לכלא הוא הרבה יותר אינטנסיבי. כאשר מדובר בטיפול פרטני של הפרופסור שהוא טיפול ייעודי, יש לזה יותר משמעות"** (עמ' 4 לפרוטוקול הדיון); בעקבות טיעוניו של ב"כ העותר ביקשה ב"כ היועמ"ש **"להתייחס לטענה של עדיף השחרור בתוכנית הפרטית מאשר שחרור בלי כל תוכנית"**;

עיננו הרואות, כי לב"כ העותר ניתנה הזדמנות לשכנע את הועדה בקבלת התוכנית הפרטית שהוכנה על ידי פרופ' פניג, אך הועדה סברה, שהעותר נמצא בשלב ראשוני וטרם פיתח תובנות לגבי מצבי סיכון להישנות התנהגותו המינית הפוגענית וראוי כי ימשיך בטיפול בין כותלי הכלא. בהינתן כל אלה, אין לקבל את טענתו של ב"כ העותר לפגיעה בזכות הטיעון בפני הועדה.

8. נוכח כל המקובץ לעיל, ובשים לב לשיקול דעתה המקצועי הרחב של הועדה, לא מצאנו, כי נפלה טעות, שלא לומר טעות חמורה, בהחלטתה.

אשר על כן, אנו מורים על דחיית העתירה.

ניתן היום, כ"ח אדר ב תשע"ד, 30 מרץ 2014, בהעדר הצדדים.

י' שטרית, שופטת

י' אברהם, שופט

ש' ארש, שופט
[אב"ד]